

Ο τελευταίος εξευτελισμός των Βρυξελλών

Πως Βερολίνο, Παρίσι και Ρώμη συντάχθηκαν με το δικαίωμα των τραπεζιτών στην ασυδοσία εξευτελίζοντας την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

26 Ιανουαρίου 2014

Από τότε που ξέσπασε η Κρίση του Ευρώ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κάνει ό,τι πέρανε από το χέρι της για να την... ενισχύσει, διασύροντας την εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα μάτια των ευρωπαίων πολιτών. Τα τελευταία χρόνια δεν υπήρξε παρέμβαση των κ.κ. Μπαρόζο και Ρεν που να μην αποτελούσε παραβίαση της λογικής και της ειλικρίνειας.

Το χειρότερο όμως δεν είναι αυτό. Το χειρότερο είναι ότι όταν πολύ πρόσφατα αποφάσισαν να κάνουν και μια σωστή κίνηση (κάτι εξαιρετικά σπάνιο για τα «άβαταρ της λιτότητας» που κατοικοεδρεύουν στις Βρυξέλλες), εισάπραξαν την «σφαλιάρα του αιώνα» από το Βερολίνο, το Παρίσι και την Ρώμη. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα κηρύξουν άμεση και άτακτη υποχώρηση, χωρίς κανείς καν προσέξει τι συνέβη, και χωρίς να δοθεί η δυνατότητα στους ευρωπαίους πολίτες να συμμετάσχουν σε έναν δημοκρατικό διάλογο για ένα κρισιμότατο ζήτημα.

Σχέδιο ευρωπαϊκού νόμου εναντίον του «proprietary trading»

Εδώ και μερικές εβδομάδες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδίαζε να παρουσιάσει σχέδιο ευρωπαϊκού νόμου στις 29 Ιανουαρίου που θα απαγορεύει στις τράπεζες να στοιχηματίζουν (π.χ. στα χρηματιστήρια, στην αγορά ομολόγων, σε παράγωγα) με δανεικά. Αν θέλει κάποιος πελάτης τους, με δικά του χρήματα, να αγοράσει τέτοιους «τίτλους», οι τράπεζες θα επιτρέπεται, σύμφωνα με το υπό επεξεργασία νομοθέτημα, να διευκολύνουν αυτές τις συναλλαγές (χρεώνοντας κάποιο αντίτιμο) χωρίς όμως να μπορούν να συναλλάσσονται σε αυτούς τους τίτλους με «δικά τους χρήματα» – δηλαδή με δανεικά (μιας και οι τράπεζες δικά τους χρήματα απλά δεν έχουν). Στην γλώσσα της «πιάτσας», το σχέδιο νόμου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ονομάζεται «απαγόρευση proprietary trading» και αντιστοιχεί σε νομοθεσία που πρόσφατα εγκρίθηκε στις ΗΠΑ, όπου ονομάζεται Κανόνας Volcker - ονομασία που έλαβε από τον Paul Volcker, τέως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ, του Fed, ο οποίος εισηγήθηκε και σχεδίασε το σχετικό νομοθέτημα στην Αμερική.

Ποια η σημασία αυτού του νομοθετήματος με το οποίο απαγορεύεται το «proprietary trading»; Όταν οι τράπεζες κατέρρευσαν στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ το 2008, οι κεντρικές τράπεζες, οι κυβερνήσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλπ έτριβαν τα μάτια τους όταν αντίκρυσαν τις μαύρες τρύπες στο εσωτερικό των τραπεζών. Πως είναι δυνατόν, ρωτούσαν πολιτικοί και πολίτες, να έχουν χάσει τόσα μεγάλα ποσά; Ο λόγος ήταν το «proprietary trading».

Οι μαύρες τραπεζικές τρύπες ως αποτέλεσμα «proprietary trading»

Ο Φράντζ είναι trader μεγάλης τράπεζας (π.χ. της BNP Paribas, της Deutsche Bank κλπ) όπου όλη μέρα, κάθε μέρα, αγοράζει μετοχές, ομόλογα, παράγωγα κλπ. εκ μέρους της τράπεζάς του. Έστω ότι έχει πληροφορίες πως η μετοχή της επιχείρησης E θα πάει καλά. Ρωτά τον προϊστάμενό του πόσα χρήματα του επιτρέπεται να «στοιχηματίσει» στις μετοχές της E, και εισπράτει την απάντηση: €1 εκατομμύριο. (Από που θα προκύψει αυτό το €1 εκατομμύριο; Από χρήματα που η τράπεζά του δανείζεται από άλλη τράπεζα. Παρεμπιπτόντως, το μπόνους του Φράντζ είναι ανάλογο των κερδών που βγάζει εκ μέρους της τράπεζάς του.)

Αν οι μετοχές της E, που θα αγόραζε προς €1 εκατομμύριο ανέβουν 40%, τότε η τράπεζα θα κερδίσει €400 χιλιάδες και το μπόνους του Φράντζ θα είναι ένα ποσοστό αυτής της «υπεραξίας». Αν ο Φράντζ πιστεύει ακράδαντα ότι η μετοχή της E θα ανέβει (π.χ. έχει, ή νομίζει ότι έχει, εσωτερική πληροφόρηση) τότε πολύ θα ήθελε να τον αφήσει ο προϊστάμενος να δανειστεί, εκ μέρους της τράπεζας πάντα, όχι €1 αλλά €100 εκατομμύρια (καθώς έτσι το μπόνους του θα ήταν 100 φορές μεγαλύτερο). Δεν τον αφήνει όμως ο προϊστάμενος. Έτσι έχει μόνο €1 εκατομμύριο για να «κάνει παιχνίδι» με τις μετοχές της E.

Κοιτάξτε όμως να δείτε τι σκαρφίζεται ο πολυμήχανος Φράντζ: Αντί να αγοράσει μετοχές της E, αποφασίζει να αγοράσει ένα παράγωγο που ονομάζεται «υποχρέωση μελλοντικής αγοράς». Αυτό το παράγωγο δεσμεύει τον ιδιοκτήτη του να αγοράσει σε X μήνες μετοχές της E που **σήμερα** αξίζουν, π.χ., €2 εκατομμύρια. Έστω ότι ένα τέτοιο παράγωγο κοστίζει €100 χιλιάδες. Αν, με το €1 εκατομμύριο που του επιτρέπει ο προϊστάμενός του να δανειστεί εκ μέρους της τράπεζας, αγοράσει 10 από αυτά τα options αγοράς (10X€100 χιλιάδες = €1 εκατομμύριο), θα έχει δεσμεύσει την τράπεζά του να αγοράσει μετοχές της E που σήμερα κοστίζουν... €20 εκατομμύρια. Αν του βγει το στοίχημα, και όντως η μετοχή της E ακριβήνει εντός των επόμενων X μηνών κατά 40%, τότε τα 10 παράγωγα που αγόρασε, προς €1 εκατομμύριο, θα έχουν αξία €400 χιλιάδες το καθένα (καθώς θα δίνουν στον ιδιοκτήτή τους το δικαίωμα να αγοράσει μετοχές αξίας €1,4 εκατομμυρίου για μόνο €1 εκατομμύριο). Συνολικά, τα δέκα αυτά παράγωγα θα έχουν αξία €3 εκατομμύρια [10X400 χιλιάδες μείον το κόστος αγοράς τους, που ήταν €1 εκατομμύριο].

Για να μην πολυλογούμε, στην περίπτωση που ο Φράντζ έχει εξουσιοδοτηθεί από την τράπεζά του να δανειστεί €1 εκατομμύριο για να παίξει με την μετοχή της E, και η μετοχή αυτή αυξηθεί κατά 40%, ο Φράντζ θα μπορέσει να πάει στον προϊστάμενό του, με ένα πλατύ χαμόγελο ζωγραφισμένο στο πρόσωπο, και να του πει: «Αφεντικό, με το €1 εκατομμύριο που με άφησες να δανειστώ σου έβγαλα κέρδος €3 εκατομμύρια, αντί για τα ψωρο-τετρακόσια χιλιάδικα που θα έβγαζα αν, απλά, αγόραζα τις μετοχές της E. Τριακόσια τοις εκατό κέρδος! Πως το κατάφερα; Αντί να αγοράσω τις μετοχές της E αγόρασα παράγωγα χτισμένα πάνω στις μετοχές της E.»

Σε περιόδους άνθησης των χρηματιστηρίων, ο προϊστάμενος του Φράντζ είχε κάθε λόγο να του πει: «Μπράβο παιδί μου. Πάρε κι άλλα €100 εκατομμύρια να

παίξεις με τα παράγωγά σου.» Με κάθε μηδενικό που προσέθετε στα βουνά χρήματος που δανειζόταν ο Φράντζ εκ μέρους της τράπεζάς του, προστίθετο κι ένα μηδενικό στα κέρδη της τράπεζας και, βεβαίως-βεβαίως, στα μπόνους του Φράντζ αλλά και του προϊσταμένου του. Κι αν ερχόταν το Κραχ, όπως και εγένετο, κανένα πρόβλημα: θα «καθάριζε» το γκουβέρνο...

Κραχ

Όταν πράγματι ο καιρός γύρισε, και οι όλες οι μετοχές, τα ομόλογα ή τα αμοιβαία στα οποία θεμελιώνονταν τα παράγωγα που αγόραζε ο Φράντζ άρχισαν να χάνουν αξία (αντί να ακριβαίνουν), ξάφνου οι τράπεζες απέκτησαν τις γνωστές μαύρες τρύπες. Στο πλαίσιο του πιο πάνω αριθμητικού παραδείγματος, έστω ότι η μετοχή της Ε αντί να ανέβει 40% σε Χ μήνες πέφτει κατά 40%. Τα 10 παράγωγα που αγόρασε ο Φράντζ, προς €1 εκατομμύριο, δεσμεύουν την τράπεζα να καταβάλει €20 εκατομμύρια για να αγοράσει μετοχές της Ε που πλέον έχουν αξία ίση με €12 εκατομμύρια. Αμέσως-αμέσως η τράπεζα του Φράντζ απέκτησε μια «τρύπα» των €9 εκατομμυρίων (το ένα που δανείστηκε για να αγοράσει αυτά τα 10 παράγωγα, συν τα €20 εκατομμύρια που θα πρέπει να δανειστεί για να αγοράσει τις μετοχές της Ε μείον τα €12 εκατομμύρια που θα αξίζουν αυτές οι μετοχές σε Χ μήνες). Κι αν ο Φράντζ είχε «επενδύσει» εκ μέρους της τράπεζάς του όχι €10 εκατομμύρια αλλά €100 εκατομμύρια, τότε η συνεισφορά του Φραντζ στην «μαύρη τρύπα» της τράπεζας θα άγγιζε τα €90 εκατομμύρια!

Καθώς κάθε τέτοια μεγάλη τράπεζα είχε στην δούλεψή της χιλιάδες Φραντζ, καταλαβαίνεις αγαπητέ αναγνώστη πως προέκυψε η τραπεζική κρίση. Αξίζει να δούμε το μέγεθος του τραπεζικού προβλήματος στην Ευρώπη σε σχέση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία. Γιατί μπορεί το «κακό» να εφευρέθηκε στις ΗΠΑ, στην Γουόλ Στρητ, όμως γιγαντώθηκε στην Ευρώπη μας. Αν μετρήσουμε τα τραπεζικά «ανοίγματα», εν έτει 2010, θα βρούμε ότι μόνο των δέκα μεγαλύτερων ευρωπαϊκών τραπεζών ανέρχονται στο εκπληκτικό 122% του ΑΕΠ της Ευρώπης ολόκληρης. Όλες οι ευρωπαϊκές τράπεζες μαζί είχαν ανοίγματα, το 2010, 349% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Αμερική και στην Ιαπωνία τα ποσοστά αυτά, όπως φαίνεται στο πινακάκι πιο κάτω, ήταν πολύ, πολύ μικρότερα. Με άλλα λόγια, το καρκίνωμα των τραπεζών επικεντρώνεται στην Ευρώπη και στην ασυδοσία των τραπεζιτών μας.

Ανοίγματα (assets) των τραπεζικών τομέων της ΕΕ, των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2010

	Όλες οι τράπεζες	Οι 10 μεγαλύτερες τράπεζες
ΗΠΑ	78%	44%
Ιαπωνία	174%	91%
ΕΕ	349%	122%

Επί πλέον, δεν πρέπει να ξεχνάμε, τα χρήματα που δανείζονταν για να χτίσουν αυτές τις πυραμίδες οι ορδές των traders τα δανειζόταν η μία τράπεζα από την άλλη. Να γιατί κατέρρευσε συλλήβδην ολόκληρος ο τραπεζικός τομέας. Να γιατί η γερμανική Deutsche Bank, η γαλλική BNP Paribas, η ιταλική Unicredit κλπ. πτώχευσαν το 2008, και παραμένουν πτωχευμένες, επί της ουσίας, καθώς επιβιώνουν μόνο λόγω της «φιλανθρωπίας» του ευρωπαϊού φορολογούμενου.

Το σχέδιο νόμου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η λογική του νομοθετήματος που σκόπευε να παρουσιάσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιανουαρίου (σημ. την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές δεν γνωρίζω αν τελικά θα παρουσιαστεί ή αν θα παρουσιαστεί «μεταλλαγμένο» - βλ. πιο κάτω για τους λόγους) είναι απλούστατη: Να μην επαναληφθεί η τραγωδία που περιέγραψα πιο πάνω. Να απαγορευτεί στους Φράντζ του τραπεζικού συστήματος να δημιουργήσουν ξανά βουνά στοιχημάτων τα οποία θα κληθεί, στο μέλλον, άλλη μια φορά, να πληρώσει ο φορολογούμενος.

Πολύ σωστά! Να και κάτι καλό που σκέφτηκε να κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έλα όμως που υπολόγισε χωρίς τους «ξενοδόχους»; Στις 23 Ιανουαρίου, [ο καλός δημοσιογράφος του Reuters Hew Jones μας πληροφόρησε](#) ότι οι κυβερνήσεις Βερολίνου, Παρισίων και... Ρώμης παρενέβησαν απαιτώντας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να πάρει πίσω το νομοθέτημα το οποίο δεν πρόλαβε καν να καταθέσει. Τα επιχειρήματά τους; Ότι το εν λόγω νομοθέτημα πλήττει τους... «εθνικούς τους πρωταθλητές» των χωρών αυτών (βλ. Deutsche Bank, BNP Paribas, Unicredit), κάτι που έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ρευστότητα και στην «ανάκαμψη». (Είδατε καούρα για την «ανάκαμψη»;)

Και νάσου γέλια από τους Φράντζ του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου. Είναι να μην γελούν; Την ώρα που οι ευρωπαίοι πολίτες τελούν υπό αυστηρή λιτότητα, οι ηγέτες τους συνομωτούν ώστε οι Φραντζ να συνεχίσουν να απειλούν την λογική, την δημοκρατία, το μέλλον.